Juha Lavapuro 30.10.2018
Kirjallinen lausunto

Suurelle valiokunnalle

Asia:

Suuri valiokunta on pyytänyt minulta oikeudellista asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston kirjelmistä U 45/2018 vp rahoituskehysasetus ja omat varat, E 29/2018 vp rahoituskehysneuvottelukysymysten kokonaisuudesta, U 40/2018 vp EU:n talousarvion suojaamisesta oikeusvaltiopuutteilta, U 60/2018 vp perusoikeudet ja arvot -rahoitusohjelman perustaminen).

Minulta on pyydetty lausuntoa erityisesti kirjelmien valtiosääntöisistä ja perusoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä. Esitän suuren valiokunnan pyytämänä asiantuntijalausuntona kunnioittavasti seuraavan.

Lausunnon asiasisältö ja rakenne

Lausuntopyyntö koskee neljää erillistä valtiopäiväasiaa. Olen niihin perehdyttyäni kuitenkin neljän erillisen lausunnon sijaan päätynyt kokoamaan kutakin yksittäistä asiaa koskevat arvioni tähän samaan yhteyteen. Ratkaisulla olen pyrkinyt välttämään lausunnon alaa ja kokonaisuuden valtiosääntöoikeudellista merkitystä koskevia toistoja. Lausunnossani näitä yleisiä kysymyksiä käsitellään kootusti ensin, minkä jälkeen tarkastelen lausuntopyynnössä mainittujen valtioneuvoston kirjelmien valtiosääntöoikeudellista merkitystä vielä erikseen. Asiat liittyvät sinänsä samaan laajaan kokonaisuuteen, mutta on kuitenkin ollut perusteltua informoida eduskuntaa kustakin asiasta erikseen.

Tämän asiantuntijalausunnon ala

Suuren valiokunnan minulle osoittama lausuntopyyntö koskee erityisesti valtioneuvoston kirjelmiin liittyviä valtiosääntö- ja perusoikeuskysymyksiä. Tarkastelen erityisesti kysymystä siitä, miten nämä kansalliseen valtiosääntöön liittyvät vaatimukset vaikuttavat nyt käsiteltäviä unioniasioita koskevaan kannanmuodostukseen. Perustuslain 74 §:n mukaan toimivalta lausuntojen antamiseen eduskunnassa vireillä olevien valtiopäiväasioiden suhteesta perustuslakiin ja kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin kuuluu ensisijaisesti eduskunnan perustuslakivaliokunnalle. Perustuslain 74 §:ää täydentävän eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin mukaan valmistelevan valiokunnan onkin pyydettävä lausunto perustuslakivaliokunnalta, jos käsiteltävän lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä. Työjärjestyksen sanamuodon perusteella säännös on velvoittava. Myös kynnys 38 §:n 2 momentin soveltamiselle on verraten alhainen: sen valossa ei ole välttämätöntä osoittaa, että ehdotus on selvästi esimerkiksi perustuslakivaliokunnan aiemman käytännön perusteella perustuslainvastainen, vaan riittää, että käsiteltävän lain perustuslainmukaisuutta voidaan perustellusti pitää ainakin joltakin osin epäselvänä. Tällöin valmistelevalla valiokunnalla on velvollisuus saattaa asia perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Edellä mainitut perustuslain ja eduskunnan työjärjestyksen säännökset eivät sinänsä estä valmistelevaa valiokuntaa – tässä tapauksessa suurta valiokuntaa – lausumasta valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellistäkin kysymyksistä. Tällä voi olla merkitystä sikälikin, että siltä osin kuin valmisteilla oleva Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä tulee joka tapauksessa ottaa huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Selvää toisaalta on, että viimekätinen tulkintavalta EU:n aineellisen lainsäädännön taikka esimerkiksi perusoikeuskirjan sisällöstä kuuluu EU-tuomioistuimille.

Olennaista Suomen perustuslain kannalta on kuitenkin, että jos suuren valiokunnan käsittelemiin asioihin liittyy perustuslain tai kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kannalta epäselvyyksiä tai mahdollisia ongelmia, asian enempi käsitelty on syytä ohjata perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Näin on siitäkin huolimatta, että perustuslakivaliokunta on asian aikaisemmassa vaiheessa jo päättänyt, ettei valmistelevassa valiokunnassa käsiteltävinä olevien asioiden johdosta ryhdytä toimenpiteisiin. Vaikka tällainen perustuslakivaliokunnan kanta sinänsä indikoikin asioiden valtiosääntöoikeudellista ongelmattomuutta, velvoittaa eduskunnan työjärjestys näissäkin tilanteissa valmistelevaa valiokuntaa saattamaan asia perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi, jos se asiaa käsitellessään havaitsee, että asian perustuslainmukaisuudesta tai suhteesta ihmisoikeussopimuksiin on epäselvyyttä. Tätä puoltaa sekin, ettei perustuslakivaliokunta yleensä perustele toimenpiteisiin ryhtymättömyyspäätöstään.

Pyrin edellisen valossa arvioimaan valtioneuvoston kirjelmistä ilmeneviä ja valtiosääntöoikeudelliselta kannalta ennen kaikkea oikeusvaltioperiaatteeseen ja perusoikeuksien edistämiseen liittyviä seikkoja tarkastellen samalla tarvetta pyytää asiasta lausuntoa myös perustuslakivaliokunnalta.

Asiakokonaisuuden merkitys valtiosääntöoikeuden ja perusoikeuksien kannalta.

Suuressa valiokunnassa käsiteltävänä oleva valtioneuvoston kirjelmien kokonaisuus on oikeudellisessa mielessä varsin moniaineksinen, mutta sitä voidaan siitä huolimatta pitää valtiosääntöoikeudelliselta merkitykseltään huomattavana. Kirjelmät liittyvät nimittäin laajaan asiakokonaisuuteen, jonka tavoitteena on edistää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan mukaisia valtiosääntöoikeudellisesti huomattavan tärkeitä tavoitteita, joita ovat mm. ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan lukien. Yksi keskeinen tavoite kirjelmien taustalla on pyrkimys lisätä ehdollisuutta yhtäältä EU:n varojen vastaanottamisen ja toisaalta EU:n yhteisten arvojen kunnioittamisen välillä. Samalla kokonaisuudella pyritään tukemaan ja toisaalta valvomaan yhteisten arvojen noudattamista EU:n jäsenvaltioissa. Erityisen tärkeänä voidaan pitää oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen tavoitetta, joka on syytä nähdä muiden perusarvojen suojelun merkittävänä edellytyksenä. Ilman oikeusvaltiota ei ole myöskään institutionaalisia takeita sille, että EU:n perusoikeuskirjassa samoin kuin EU:n jäsenvaltioiden valtiosääntöperinteessäkin ilmeneviä perusarvoja noudatetaan ja valvotaan tehokkaasti. Samoin oikeusvaltion periaatetta voidaan pitää myös edellytyksenä EU:n perussopimuksista ja kansainvälisestä oikeudesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien kunnioittamiselle.

Asia liittyy välittömästi myös Suomen perustuslakiin. Oikeusvaltion periaate on vahvistettu perustuslain 2 §:n 3 momentissa. Perustuslain 1 §:n 2 momentti sisältää puolestaan SEU 2 artiklaa asiallisesti vastaavan perusarvojen luettelon, kun siinä todetaan valtiosääntö turvaa-

van ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksilön vapauden ja oikeudet sekä edistävän oikeudenmukaisuutta yhteiskunnassa. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on puolestaan turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Ottaen huomioon myös perustuslain §:n 3 momentissa ilmaistun kansainvälisyysperiaatteen sekä viittauksen Suomen jäsenyyteen Euroopan unioniin, EU:n perusarvojen toteutumisen varmistaminen on myös oman valtiosääntömme kannalta ensiarvoisen tärkeää. Kyse näyttää siten olevan ensisijaisesti Suomen perustuslainkin kannalta merkittävien valtiosääntöoikeudellisten arvojen edistämiseen pyrkivästä kokonaisuudesta.

E 29/2018 vp rahoituskehysneuvottelukysymysten kokonaisuudesta ja U 45/2018 vp rahoituskehysasetus ja omat varat

E-kirjelmä E29/2018 vp ja U-kirjelmä U 45/2018 vp liittyvät hyvin pitkälle samaan asiaan. Molemmissa on kysymys EU:n monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta. U-kirjelmässä käsitellään useita EU:n rahoituskehykseen liittyviä komission ehdotuksia. E-kirje E29/2019 vp perustuu puolestaan samaa rahoituskehystä koskevaan ja aiemmassa vaiheessa annettuun komission tiedonantoon.

EU:n rahoituskehys on hyvin laaja kokonaisuus, jonka keskeisin valtiosääntöoikeudellinen kiinnekohta liittyy nähdäkseni jo E-kirjeessä kuvattuun erilliseen asetusehdotukseen, jonka tarkoituksena on oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen ja rahoituskehysten välisen suhteen vahvistaminen (COM (2018) 324). Tätä oikeusvaltioperiaateasetusehdotusta käsitellään kuitenkin erillisessä U-kirjelmässä (U40/2018 vp).

Kielteinen oikeusvaltiokehitys EU:n jäsenvaltioissa on kuitenkin huomioitu osaltaan myös U-kirjelmässä U 45/2018 vp. Rahoituskehysasetusehdotuksen määrärahojen mukautuksia koskevissa säännöksissä on ensinnäkin otettu huomioon komission oikeusvaltioperiaateasetusehdotuksen toimenpiteet. Tältä osin valtioneuvoston kanta on kuitenkin jokseenkin varovainen asian merkitykseen nähden. Valtioneuvosto tukee sinänsä komission yleisnäkemystä siitä, että rahoituskehyksen joustavuus ennakoimattomiin menoihin varautumiseksi on tärkeää. Toisaalta se samalla korostaa varsin voimakkaasti budjettikuria todetessaan, että rahoituskehyksen ulkopuolisia välineitä olisi vain hyvin perustelluissa tapauksissa ja tavoitteena tavoitteena olisi, että kaikki menot rahoitettaisiin rahoituskehyksen sitoumus- ja maksumäärärahojen enimmäismäärien puitteissa. Samoin se pitää kehyksen ulkopuolisten erityisvälineiden koon kasvattamista ja muiden joustovälineiden käytön laajentamista pääosin ylimitoitettuina.

Valtioneuvoston kantaa lienee kuitenkin syytä lukea pikemminkin rahoituskehyksen tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen kohdistuvana kannanottona eikä niinkään kriittisenä kannanottona suhteessa varautumiseen oikeusvaltioperiaateasetuksen aiheuttamiin ylimääräisiin kustannuksiin. Näin ymmärrettynä kantaa ei voida pitää perustuslain kannalta ongelmallisena. Käsitykseni mukaan U-kirjelmään U45/2018 vp ei muutenkaan liity sellaisia valtiosääntöoikeudellisia epäselvyyksiä, että asia tulisi saattaa vielä erikseen perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Mitä tulee E-kirjelmään E 29/2018 vp, voidaan ensinnäkin todeta olevan jossain määrin hankalaa, että komission tekemiä rahoituskehysehdotuksia tarkastellaan valtioneuvoston kirjelmässä lähinnä sen kannalta, kasvattaako ehdotus Suomen maksutaakkaa. Vähintäänkin niin perusoikeuksien kuin oikeusvaltioperiaatteen keskeisyys niin EU:n kuin Suomenkin valtio-

säännöissä olisi edellyttänyt selvästi laajempaa ja periaatteellisempaa kantaa. Olisi syytä nimittäin korostaa, että rahoituskehysehdotuksissa on osin kysymys sellaisesta eurooppalaisesta ja sitä kautta myös kansallisesti perustavalla tavalla tärkeistä eduista, että niiden rahoittaminen EU:n budjetista on myös Suomen kannalta tärkeää. Tällainen yhteinen periaatteellinen intressi liittyy nähdäkseni paitsi oikeusvaltioperiaatteeseen myös ympäristöön sekä muuttoliikkeeseen ja rajaturvallisuuteen. Samoin otsakkeella ”yhteenkuuluvuus ja arvot” on jo perusoikeudet ja yhteiset arvot -rahaston kautta selviä liityntöjä perusoikeuksien toteutumisedellytyksiin, mikä jää valtioneuvoston kirjelmässä varjoon. Myönteistä kuitenkin on, että valtioneuvosto selvästi toteaa Suomelle olevan tärkeää löytää keinoja vahvistaa EU:n rahoituksen ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen välistä yhteyttä.

Nähdäkseni kirjelmään E 29/2018 vp ei kuitenkaan liity sellaisia valtiosääntöoikeudellisia epäselvyyksiä, jotka tulisi saattaa vielä erikseen perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Kirjelmä on luonteeltaan vielä varsin yleinen ja sisällöltään laaja. Sen valtiosääntöoikeudelliset kytkennät liittyvät Suomen perustuslain kannalta lähinnä oikeusvaltiokehityksen tukemiseen ja perusoikeuksien edistämiseen rahoitusinstrumenttien keinoin. Tällainen valtiosääntöisten arvojen edistämiseen ei liity sellaisia epäselvyyksiä, jotka perustuslakivaliokunnan aiemman käytännön valossa olisi syytä saattaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Kysymys on päinvastoin valtiosäännön kannalta myönteisistä ehdotuksista.

U 40/2018 vp EU:n talousarvion suojaamisesta oikeusvaltiopuutteilta

U-kirjelmässä U 40/2018 vp käsitellään EU:n talousarvion suojaamiseen liittyvää asetusehdotusta. Euroopan komissio on 2 päivänä toukokuuta 2018 antanut asetusehdotuksen unionin talousarvion suojaamisesta tilanteissa, joissa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen jäsenvaltioissa kohdistuu yleisiä puutteita (COM(2018) 324 final). Kuten valtioneuvoston kirjelmässä todetaan, komissio esittää ehdollisuuden luomista EU-varojen vastaanottamisen ja käytön sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen välille. Asetusehdotukseen sisältyy menettely EU-rahoituksen keskeyttämiseksi, vähentämiseksi tai lykkäämiseksi, jos oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen kohdistuisi jäsenvaltiossa yleisiä puutteita.

Valtioneuvosto toteaa kirjelmässään, että Suomi on sitoutunut noudattamaan oikeusvaltioperiaatetta perustuslain, Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja Euroopan unionin jäsenyydestä johtuvien velvoitteiden mukaisesti. Unionin jäsenenä Suomi on valtioneuvoston mukaan myös sitoutunut unionin yhteisiin arvoihin.

Tähän nähden voidaan panna merkille, että valtioneuvosto selvästi ilmaisee suhtautuvansa vakavasti unionin perustana olevien arvojen loukkaamiseen tai sellaiseen vaaraan. Erityisen myönteistä on, että valtioneuvosto toteaa Suomen toimivan aloitteellisesti, jotta unionin tason ennakollisia ja muita mekanismeja kehitettäisiin ja tehostettaisiin ja että se tukee komission keskeistä roolia oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen seurannassa unionissa.

Aktiivisen, oikeusvaltiota tukevan, roolin merkitystä on tässä asiassa vaikeata ylikorostaa. Samalla on syytä tiedostaa, että asetusehdotus on vain osa laajempaa keinovalikoimaa, jota kehittämällä EU pyrkii oikeusvaltion turvaamiseen. Asia on varsin akuutti. Oikeusvaltioon liittyvät ongelmat, samoin kuin EU:n käytössä olevien menettelyjen rajallisuus on tullut näkyville varsinkin Puolassa ja Unkarissa. Valtioneuvoston kirjelmässä kuvataankin asianmukaisesti, kuinka hankkeen taustalla on erityisesti Puolan oikeusvaltio- ja demokratiatilanteen kehitys ja johon liittyen komissio otti jo tammikuussa 2016 unionin oikeusvaltiotoimintakehyksen ensimmäistä kertaa käyttöön. Sittemmin komissio ehdotti 20 päivänä joulukuuta 2017

neuvostolle, että tämä käynnistäisi SEU 7 artiklan mukaisen menettelyn ensimmäisen eli ennaltaehkäisevän vaiheen Puolan osalta.

SEU 7 artiklan mukaiseen oikeusvaltiomekanismiin liittyy kuitenkin nykyisissä poliittisissa olosuhteissa selvä valuvika. Menettely on suunniteltu sitä alunperinkin varsin epätodennäköisenä pidettyä tilannetta varten, jossa jonkin yksittäisen EU:n jäsenvaltion oikeusvaltiokehitys vaarantuu. Vaikka neuvosto voikin SEU 7 artiklan 1 kohdan perusteella jäsentensä neljän viidesosan enemmistöllä todeta, että on olemassa selvä vaara, että jokin jäsenvaltio loukkaa vakavasti 2 artiklassa tarkoitettuja arvoja, jäsenvaltion kannalta merkittäviin seuraamuksiin johtavaan menettelyyn ryhtyminen edellyttää yksimielisyyttä. SEU 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu EU:n perusarvojen vakava ja jatkuva rikkominen voidaan nimittäin todeta vasta Eurooppa-neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Tässä suhteessa ongelmana on, ettei oikeusvaltiota koskevat kriisit rajaudu yksinomaan Puolaan, vaan tilanne on vastaavalla tavalla huono myös Unkarissa. Unkarin osaltahan Euroopan parlamentti hyväksyi 12.9.2018 päätöslauselman siitä, että SEU 7 artiklan mukainen menettely tulisi käynnistää myös Unkaria koskien.

Koska kyse ei enää ole yksittäiseen jäsenvaltioon rajautuvasta ongelmasta ja koska nykyiset oikeusvaltiomekanismit tukeutuvat merkittävältä osin yksimieliseen päätöksentekoon, EU:n olemassaolevien oikeusvaltiomekanismien kehittämistä on syytä pitää ensiarvoisen tärkeänä. Asetuksessa ehdotettua ehdollisuuden luomista EU-varojen vastaanottamisen ja käytön sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen välille on tässä suhteessa syytä pitää yhtenä merkittävänä – tässä tapauksessa taloudellisena – lisämekanismina EU:n oikeusvaltion turvaamista koskevassa keinovalikoimassa. Onkin ehkä syytä korostaa, että vaikka valtioneuvoston kirjelmässä korostetaan muun ohella oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen roolia ”keskeisenä edellytyksenä moitteettoman varainhoidon ja unionin rahoituksen tuloksellisuuden toteutumiselle” ja kuinka tästä näkökulmasta on eittämättä tärkeätä ”löytää keinoja vahvistaa unionin rahoituksen ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen välistä yhteyttä” sekä ”suojata unionin taloudellisia etuja”, viimekädessä oikeusvaltioperiaatteen toteuttamisessa ja siihen liittyvissä mekanismeissa on kysymys valtioneuvoston kirjelmästäkin ilmenevällä tavalla EU:n perusarvojen ja samalla myös Suomen valtiosäännön arvoratkaisujen suojaamisesta ja turvaamisesta. Nähdäkseni valtioneuvoston kirjelmässä tuodaan nämä lähtökohdat kuitenkin riittävällä tavalla esille eikä kirjelmään muutenkaan liity kysymyksiä, jotka tulisi vielä erikseen saattaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

U 60/2018 vp perusoikeudet ja arvot -rahoitusohjelman perustaminen

Valtioneuvoston kirjelmä koskee ehdotusta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi perusoikeudet ja arvot- rahoitusohjelman perustamisesta vuosille 2021—2027 ja ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusalan rahoitusohjelman perustamisesta vuosille 2021—2027. Rahoitusohjelma olisi uusi ja sillä pyrittäisiin edistämään SEU 2 artiklan mukaisia tavoitteita. Näitä tavoiteita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja vähemmistöihin kuuluvien oikeudet. Kirjelmässä käsitellyt ehdotukset ovat siten nytkin osa laajempia toimia varmistaa unionin yhteisten arvojen kunnioittaminen jäsenvaltioissa.

Kirjelmässä selostetaan kummankin rahoitusohjelman (Perusoikeuksien ja arvojen ohjelma 2021—2027 sekä Oikeusohjelma 2021—2027 tarkempaa sisältöä riittävän kattavasti. Ohjelmien valtiosääntöoikeudellinen merkitys liittyy niiden tavoitteisiin. Rahoitusohjelmilla pyritään edistämään oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuksia sekä tuetaan demokratian ja osallistumisoikeuksien toteutumista. Samoin ohjelmilla on liityntä Euroopan unionin perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien toteutumiseen.

Valtioneuvosto tukee kannassaan rahoitusohjelmien perustamista. Se pitää tärkeänä, että kaikki unionin jäsenvaltiot ovat täysin sitoutuneita Euroopan unionin perussopimusten noudattamiseen ja näihin arvoihin. Samalla valtioneuvosto katsoo myös, että perusoikeuksia kunnioittava Euroopan oikeuden alue tukee sekä talouskasvua ja investointeja että kansalaisten ja yritysten luottamusta oikeuksiensa toteutumiseen. Vastavuoroiseen tunnustamiseen perustuvan oikeudellisen yhteistyön edellytyksenä on jäsenvaltioiden keskinäinen luottamus toistensa järjestelmiin.

Vaikka perusoikeuksien valtiosääntöoikeudellinen merkitystä ei tule oikeastaan ymmärtää valtioneuvoston kannassa ilmaistussa tavalla välineellisesti suhteessa talouskasvuun ja investointiin, perusteltuna voidaan pitää kirjelmästä vähintäänkin välineellisesti ilmenevää kantaa siitä, että yhteisten arvojen noudattaminen edesauttaa jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta toistensa järjestelmiin.

Niinikään perusoikeuksien kannalta huomionarvoista on, että valtioneuvosto pitää myönteisenä sitä, että ohjelmalla tuetaan perus- ja ihmisoikeuksien sekä kaikille kuuluvien yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista samoin kuin edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista. Lisäksi valtioneuvosto pitää tärkeänä ohjelman rahoituksen kohdentamista komission esittämällä tavalla lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseen. Tavoitteet liittyvät suoraan sekä perustuslain 6 §:ssä turvattuun yhdenvertaisuusperiaatteeseen, mukaan lukien perustuslain 6 §:n 4 momentissa mainittuun sukupuolten tasa-arvon edistämiseen. Samoin tavoitteilla on merkitystä myös perustuslain 7 §:ssä tarkoitetun henkilökohtaisen turvallisuuden kannalta. Valtiosääntöoikeudellisia ongelmia ei myöskään liity valtioneuvoston kantaan siitä, että oikeusalan rahoituksella kehitetään unionia vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueena edistämällä oikeusviranomaisten rajat ylittävää yhteistyötä ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista sekä tukemalla kansallisten oikeuslaitosten tehostamista, joskin on luonnollisesti tärkeää, että rajat ylittävän yhteistyötä ja kansallisten oikeuslaitosten toimintaa tehostetaan perus- ja ihmisoikeusvelvoitteita kunnioittaen.

Nähdäkseni ehdotuksia voidaan pitää valtiosääntöoikeudellisesti myönteisinä eikä niihin liity sellaista epäselvyyttä, että asia tulisi saattaa vielä perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Yhteenveto

Nähdäkseni lausuntopyynnön kohteena olevissa valtioneuvoston kirjelmissä on oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien kannalta kysymys lähinnä näiden valtiosääntöperiaatteiden edistämisessä. Kirjelmistä ei ilmene tietoja, joiden valossa asia tulisi saattaa vielä eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla eduskunnan perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Juha Lavapuro
professori